

da vselej znova razpotegne mavrico upanja ter dvoma nad sive mehanizme akademskega determinizma. Živimo v različnih svetovih in vsak od njih ima svoja sonca, svoje čase in prostore. Lepo je slišati kar največ glasov, mnenj in stališč, ki so produkti drugačnih pogledov na existenco, obstoj in predvsem na življenje. Takšna znanost zna prisluhniti tudi glasovom, ki nastajajo zunaj *mainstreamovske* epistemologije in njenih ideologij. Temelji na svobodni avtonomiji človeka, ki se, mimogrede, nikakor ni oblikovala šele v obdobju evropskega razsvetljenstva.

Zato morda tudi ni slučaj, da nosi monografija, ki smo jo članice in člani našega oddelka izdali predlani ob 20-letnici njegove ustanovitve, »poetičen« naslov *Na stičišču mnogoterih svetov*. Četudi se, takole na prvo žogo, naslov bere nekoliko kičasto in klišejsko, smo ga izbrali na podlagi konsenza, ker je med drugim tudi resničen. Izraz »stičišče mnogoterih svetov« namreč še najbolje opiše najgloblje in najprosojnejše domovine velike večine članov in članic Oddelka za azijske študije. To je morda naša razločevalna posebnost. Poleg nenehnega iskanja in vzpostavljanja medperspektivnih dialogov, seveda.

Takšni dialogi, pogovori in druge oblike interakcij so vsekakor pomembni iz kopice najrazličnejših razlogov. Če izvzamemo vsebinske inspiracije, vpoglede in razsežnosti, ki nam jih lahko nudijo, je pri tem pomembno tudi dejstvo, da je tovrstna heterogenost eden od temeljev humanistike. Če ni heterogenosti, je humanistika kot veda oropana svoje elementarne vitalnosti. Lahko se zbirokratizira, zmedžerira, se učinkovito drži vseh rokov in administrativnih norm, a njen obraz bo ostal neviden in njen družbeni doprinos prav tako.

Na vso srečo je humanistika Filozofske fakultete kljub vsem tegobam, ki jih mora prestajati, izjemno živahna in ima vsekakor svoj značilni obraz. Zato smo veseli, da smo njeni Azijci in njene Azijke (pa še marsikaj drugega). Ganbei in Wansui, dragi Filofaks!

Red. prof. dr. Jana S. Rošker je ena od ustanoviteljic Oddelka za azijske študije, njegova dolgoletna predstojnica in profesorica sinologije.

Red. prof. dr. Božidar Slapšak

MOJH ARHEOLOŠKIH PETDESET LET NA FILOZOF-SKI FAKULTETI

Na Oddelek za arheologijo sem prišel kot študent in se od njega formalno, dejansko pa ne povsem, poslovil z upokojitvijo pred tremi leti. Moja generacija, ki je študij arheologije začela konec šestdesetih let, se je po smrti dveh nosilnih učiteljev in potem še odhodu tretjega znašla na oddelku, ki je v nekem trenutku premogel le eno predavateljico z asistentskim nazivom, vodenje pa je bilo zaupano Oddelku za zgodovino. V teh okoliščinah je nalogo obnove prevzel dotedanji direktor Narodnega muzeja, filolog in arheolog, polihistor, pesnik, publicist, kritik in prevajalec Jože Kastelic. Prevzel je obsežno pedagoško obveznost (rimska in klasična arheologija, antična zgodovina, epigrafika, numizmatika, predaval je tudi za študente zgodovine in umetnostne zgodovine) in kot nosilce in gostujoče predavatelje pritegnil številne slovenske in hrvaške strokovnjake na čelu s Stanetom Gabrovcem, s katerim sta potem med našo generacijo izbirala možne kandidate za asistentska oz. bodoča učiteljska mesta. Asistenti, ki smo nastopili v sedemdesetih letih, smo tako ob tradiciji povojne arheološke šole, ki jo poosebljata Josip Korošec in Josip Klemenc pa Tatjana Bregant, prek Staneta Gabrovca dobili strog metodološki aparat nemške šole, prek Jožeta Kastelica pa hrepenenje po širokem znanju, kultivirani besedi in nedosegljivih obzorjih. Kot njegov izbranec za predmet Rimska arheologija sem bil bolj kot strogega vodstva deležen spodbud in odpiranja možnosti, udeleževal sem se akvilejskih tednov in tečajev bizantinske kulture v Raveni, na tečaju Fundacije Lerici v Rimu sem se spoznal z razvojem neinvazivnih metod arheološkega raziskovanja, usmeril me je v topografsko delo, z njegovo podporo sem dobil štipendijo grške vlade za usposabljanje v Atenah. Cela generacija takratnih asistentov je iskala poti onkraj pri nas že preizkušene in uveljavljene, najsi gre za zahtevne analize prazgodovinskih grobnih pridatkov vključno s spolnimi posebnostmi, regionalne študije zgodnjerednjeveške poselitve, študij

Danes je to moderen, v mednarodnih okvirih priznan oddelek s kompetentnim kadrom, sposobnim zgotoviti kakovostno reprodukcijo arheološke stroke.

umetnostne produkcije v kamnu v vseh fazah od kamnoloma do končnih porabnikov ali razlagalni potencial naravoslovnih raziskav. Sam sem se, posebej med bivanjem v Atenah, zakopal v takrat v anglosaškem svetu cvetoče teoretske debate in metodološke inovacije pri študiju poselitve in verjamem, da je izbor doktorske teme presenetil celo permisivnega Kastelica. Relativna svoboda izbire je imela seveda svojo ceno, osamljenost je generirala negotovost in odlašanja, habilitacije so prihajale počasneje, kot je naš duhovni vodja upal.

Takšna naravnost se je odražala tudi v skupnem nastopanju pri terenskih raziskavah, kjer smo si prizadevali uvajati tehnične in postopkovne inovacije, po habilitacijah pa v mednarodnem povezovanju z vsebinsko sorodnimi centri in omrežji, gostujočih profesurah ter sodelovanju v mednarodnih projektih v vrsti držav. V okviru teh je prihajalo tudi do metodoloških prebojev, delež mlajših sodelavcev je denimo Sloveniji na prehodu v devetdeseta leta zagotovil status pionirja pri aplikacijah računalniškega orodja, ki je danes ključno za obvladovanje in analize prostorskih podatkov, obenem pa je prihajalo do prenosa novih tehnik in pristopov v našo arheologijo. Člani oddelka so tudi sami vzpostavili nekatera mednarodna omrežja in jih še danes razvijajo prek raziskovalnega sodelovanja ali rednih znanstvenih srečanj in publikacij. Izkušnje iz raziskav, metodološki razmisleki in zgodnja informatizacija so oddelku omogočili vodilno vlogo pri vzpostavljanju standardov in postopkovnih pravil za vse vrste terenskih raziskav, posebej za potrebe zaščite arheološke dediščine v Sloveniji. Na pobudo oddelka

je Slovensko arheološko društvo ustanovilo glasilo, ki je že dobra tri desetletja forum za teoretsko in metodološko diskusijo. Novoustanovljeno Evropsko združenje arheologov je prepoznalo potencial ljubljanske arheološke šole in je oddelku zaupalo organizacijo svojega inavguracijskega kongresa leta 1994.

Takšna naravnost se je odražala še posebej v reformah študijskega programa, kjer smo že zgodaj uvajali predmete, pomembne za vzdrževanje stika z razvojem vede v svetu, kot so arheološka teorija in zgodovina, matematika in statistika, meritve, geografski informacijski sistemi, naravoslovje. Mlajše generacije sodelavcev so prevzele pobudo pri nadaljnjem razvoju in ustvarile sodoben program v okviru bolonjskega sistema, mednarodno kompetitiven in privlačen za izmenjave študentov in trdno sodelovanje z univerzami v širši regiji. Naši študentje odhajajo na izmenjave v ugledne evropske univerzitetne centre, terensko prakso pa opravljajo tudi v okviru oddelčnih mednarodnih projektov ali posebej organiziranih terenskih šol v tujini, sodelovali so tudi pri terenskih delih v Egiptu in v Mehiki. Na oddelku je zagovarjala doktorate vrsta kandidatov iz tujine ali pa so naši učitelji mentorsko sodelovali pri doktoratih na tujih univerzah. Oddelek je z Univerzo na Primorskem v konzorciju uglednih evropskih univerz sodeloval pri vzpostavitvi študija arheologije na Univerzi v Sarajevu.

V perspektivi vidim naša prizadevanja na oddelku kot stalno poseganje po nedoseženem in pogosto nedosegljivem, polno lepih trenutkov, kolegialne solidarnosti, objektivno velikih dosežkov kolektiva in posameznikov v njem,

pa tudi frustracij in neuresničenih nalog. Pomirjujoče je spoznanje, da je to danes moden, v mednarodnih okvirih priznan oddelek s kompetentnim kadrom, sposobnim zgotoviti kakovostno reprodukcijo arheološke stroke, nadaljnji razvoj in poseganje po najvišjih ciljih.

Red. prof. dr. Božidar Slapšak je bil na Filozofski fakulteti zaposlen med letoma 1971 in 2016. Predaval je rimsko arheologijo, antično numizmatiko, epigrafiko, zgodovino in teorijo arheologije. Gostoval je na številnih univerzah po svetu. Leta 1993 je bil profesor na Univerzi Pariz I. Z uvajanjem konceptov anglo-ameriške arheologije (teoretska arheologija, prostorska arheologija, neinvazivne terenske metode) je posebej zaslužen za modernizacijo slovenske arheologije. Vodil je odmevne raziskave poselitve Krasa, otoka Hvara in antičnih mest Beocije.

Lekt. dr. Cvetka Sokolov

Oja, v osemdesetih letih 20. stoletja smo študirali čisto drugače. Ni bilo računalnikov, tablic in mobilnih telefonov, recimo. Niti tutorjev ne. Ko je napočil moj prvi študijski dan na FF, sem se tako znašla pred izzivom, v primerjavi s katerim je bila priprava na sprejemni izpit mala malica – razbiranjem in sestavljanjem urnika. Gnetli smo se pred urnikom za vse štiri letnike, obešenim na oglasni deski, in obupovali. Kako bom študirala, ko niti urnika ne znam prebrati?! Naj se grem raje ponuditi za pometanje cest? Kdo ve, kako bi se končalo, če mi ne bi na pomoč priskočila kolegica, prav tako brucka, ki je bila očitno bolj funkcionalno pismena od mene.

O programih mednarodne študentske izmenjave, kot je Erasmus+, smo v naših časih lahko samo sanjali. Z redkimi izjemami smo si bivanje v tujini lahko privoščili le, če smo delali. Tako sem po tretjem letniku v študijskem letu 1985/86 študij za eno leto prekinila, da sem lahko kot varuška devet mesecev bivala v Londonu in tako prek interakcije z domačimi govorniki in govorkami »na terenu« izboljševala svojo angleščino. Prosti čas sem med drugim izkoristila za listanje po knjigah v številnih bogato

založenih knjigarnah; za študentko angleščine iz države, v kateri prav v tistem obdobju v knjigarnah ni bilo mogoče dobiti tuje literature, je bilo popoldne v eni od knjigarn primerljivo z bivanjem v raju na Zemlji.

V času, ko je bil v Jugoslaviji ukinjen uvoz tuje literature, smo študentje in študentke tujih jezikov prežali na kakršnekoli knjige v jezikih, ki smo jih študirali. V sušnem obdobju je oddelčna knjižnica gradivo osveževala tako, da so knjižničarke dajale kopirati in vezati tujejezične knjige iz zasebnih knjižnic, občasno pa so jih iz tujine prinašali (tudi gostujoči) profesorji in profesorice. Priložnosti za vsakdanji stik z avtentično angleščino je bilo v primerjavi z današnjimi pogoji za študij tujih jezikov nepredstavljivo manj. »Govoreči slovarji«, ki danes omogočajo poslušanje izgovarjave besed, so bili takrat znanstvena fantastika.

Do 8. septembra 1988, ko sem diplomirala in nastopila službo na Srednji naravoslovni šoli/Gimnaziji Bežigrad, je veter jugoslovanskih družbenopolitičnih sprememb zavel tudi pri pouku tujih jezikov. Ne samo da je bil že lep čas sproščen uvoz tuje literature, celo tuje učbenike je bilo mogoče uporabljati pri pouku tujih jezikov. Dr. Meta Grosman me je sicer povabila, naj ostanem na fakulteti in vpišem podiplomski študij, vendar si tega v tistem trenutku nisem mogla predstavljati. V treh mesecih, ki sem jih potrebovala, da sem naštudirala v pretežni meri slaboumno gradivo za diplomski izpit iz književnosti, se mi je Filozofska fakulteta pošteno uprla. Še danes menim, da upravičeno.

A pod vplivom časovne distance, izkušenj in dozorevanja se postopoma začne spreminjati tudi perspektiva. Ko mi je štiri leta pozneje dr. Meta Grosman ponovno predlagala, naj vložim prošnjo za lektorski naziv in se na takratnem Oddelku za germanske jezike in književnosti potegujem za lektorsko mesto, sem ponudbo sprejela brez oklevanja. Zdaj je bila možnost dela na fakulteti že videti privlačen izziv.

Prav sem se odločila – moj oddelek je napredoval. Sestava kolektiva se je od leta, ko sem diplomirala, že spremenila; oddelek so pomladili novi kadri, tudi iz moje generacije. Ob dragoceni in spoštljivi spodbudi dr. Mete Grosman je bila nova generacija lektorice samozavestna,